

Комунальний вищий навчальний заклад
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради

ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 19

ХЕРСОН
2013

УДК 37.013

ББК 74 я 43

Зареєстровано у Вищій атестаційній комісії України постановою президії ВАК України від 16 грудня 2009 року №1-05/6 (бюлетень № 1, 2010 р.).

Рекомендовано до друку вченою радою Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради (протокол № 3 від 31.05.2013 р.).

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Іван	БЕХ	доктор психологічних наук, професор (Україна)
Євдокія	ГОЛОБОРОДЬКО	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Віктор	ОЛІЙНИК	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Віктор	СИДОРЕНКО	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Василь	КУЗЬМЕНКО	доктор педагогічних наук, професор, головний редактор (Україна)
Марія	ПЕНТИЛЮК	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Григорій	ПУСТОВІТ	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Галина	САГАЧ	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Ніна	СЛЮСАРЕНКО	доктор педагогічних наук, професор, відповідальний секретар (Україна)
Ніна	ТВЕРЕЗОВСЬКА	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Нада	БАБІЧ	доктор педагогічних наук, професор (Хорватія)
Бажена	МУХАЦКА	доктор педагогічних наук, професор (Польща)
Раїса	СЕРЬОЖНИКОВА	доктор педагогічних наук, професор (Росія)
Олександр	ТЕСЛЕНКО	доктор педагогічних наук, доктор соціологічних наук, професор (Казахстан)
Анатолій	ЗУБКО	кандидат педагогічних наук, професор (Україна)
Ірина	ЖОРОВА	кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Сергій	МОЇСЕСЬ	кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Наталія	ТЕРЕНТЬЄВА	кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)
Галина	ЮЗБАШЕВА	кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)

РЕЦЕНЗЕНТИ: Євген АЛЕКСАНДРОВ – доктор педагогічних наук, професор (Росія);

Тетяна ЗАВГОРОДНЯ – доктор педагогічних наук, професор (Україна)

Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. – Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2013. – Випуск 19. – 329 с.

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики загальноосвітніх навчально-виховних закладів, професійно-технічних навчальних закладів, вищих начальних закладів I-II і III-IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти модернізації сучасної освіти. Упровадження висвітлених на сторінках збірника наукових праць матеріалів сприятиме вирішенню різноманітних проблем сучасної загальноосвітньої та професійної школи.

Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної освіти.

Автори несуть відповідальність за достовірність інформації, точність фактів, цитат, інших відомостей, за порушення авторських прав будь-яких юридичних і фізичних осіб, а також за використання даних, що не підлягають публікації у відкритому друці. Думки авторів можуть не співпадати з думкою редакції. Передрук матеріалів допускається тільки з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів, опублікованих в «Педагогічному альманасі» посилання на збірник наукових праць обов'язкове.

ЗМІСТ

Розділ 1. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	9
<i>Корольова І.І.</i> Організація естетичного виховання студентів вищих навчальних закладів у процесі культуротворчої діяльності: теорія та методика	10
<i>Кушнір Ю.В.</i> Особливості етнічної ідентичності учнів різних вікових категорій.....	14
<i>Міма Н.О.</i> Патріотичне виховання молодших школярів як пріоритетний напрям національної системи виховання	19
<i>Селуянова М.В.</i> Особливості організації взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодших школярів	25
<i>Сліпич Ю.В.</i> Виставка як форма активізації навчально-виховного процесу у системі позашкільної освіти	33
<i>Тимошкова А.С.</i> Формування громадянської активності студентів під час проектної діяльності.....	38
Розділ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	44
<i>Антонов В.А.</i> Структура задачі и процесс ее решения (субъектно-объектный подход)	45
<i>Захарчук М.Є.</i> Освітній мейнстрімінг як технологія навчання учнів з особливими потребами у США.....	51
<i>Ковалёв В.И.</i> Измерение уровня коммуникативной компетентности учащихся основной и старшей школы: проблемы, методы, перспективы.....	58
<i>Компаній О.В.</i> Формування читацьких інтересів молодших школярів у теорії та практиці навчання.....	65
<i>Стребна О.В.</i> Компетентісний підхід до навчання учнів на уроках природознавства в 1 класі	72
<i>Федоренко Ю.П.</i> Психолого-педагогічна сутність інтересу, читацького інтересу	77
Розділ 3. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	82
<i>Амеліна С.М.</i> Методика формування граматичної компетенції майбутніх філологів	83
<i>Коновал О.А., Туркот Т.І.</i> Теоретико-методологічні підходи до організації самостійної роботи студентів	88
<i>Мешко Г.М.</i> Професійний стрес у діяльності педагога	95
<i>Пономаренко Г.О.</i> Змістовий аспект академічної мобільності студента вищої школи: наукова інтерпретація	102
<i>Серёжникова Р.К.</i> Акмесинергетический аспект профессионального образования магистров по направлению «педагогическое образование».....	109
<i>Степанюк А.В.</i> Організація природовідповідного навчально-виховного процесу підготовки майбутніх учителів	117
<i>Бобришева Н.М.</i> Готовність студентів морських ВНЗ до професійної діяльності у полікультурному середовищі: сутність і структура	125
<i>Вострікова В.В.</i> Використання інтерактивних технологій як засобу підвищення рівня мовленнєвої компетенції вчителів іноземної мови.....	130
<i>Гончар Н.П.</i> Практичні аспекти формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації.....	134
<i>Долінський Є.В.</i> Дидактичні принципи використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні перекладу	139
<i>Драчук М.І.</i> Педагогічні умови використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фармацевтів.....	145
<i>Корольова Т.В.</i> Система професійної підготовки медпрацівників	150
<i>Ліпишиць Л.В.</i> Соціокультурний аспект комунікативної компетенції майбутніх судноводіїв ..	158
<i>Мельничук Т.Ф.</i> Сутність культурно-просвітницької роботи у вищих навчальних закладах природничого спрямування	163

УДК 37.013.42

Дереш В.С.*

**СІМ'Я У ВІТЧИЗНЯНІЙ СИСТЕМІ ВИХОВАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ
(50-70-ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)**

У статті розглянуто питання впливу соціальних інституцій на виховання дітей в сім'ї у 50-70-ті роки ХХ століття. Проаналізовано нормативно-правові документи, що визначали вітчизняну соціальну політику стосовно сім'ї. Визначено основні ідеологічні вимоги до виховання дітей в сім'ї під впливом державних закладів. Розглянуто провідні форми роботи з батьками стосовно виховання підростаючого покоління (батьківські лекторії, педагогічне просвітництво, школи молодих батьків, педагогічні факультети народних університетів, батьківські комітети). Окреслено основні завдання Кодексу про шлюб та сім'ю Української РСР. Висвітлено основні ідеї виховання людини в радянському суспільстві.

Ключові слова: сім'я, виховання, соціокультурні умови, соціальні інституції, ідеологія, закон, одержавлене виховання, громадянськість, батьківський всеобуч.

У нашому суспільстві значна увага приділяється проблемі виховання дітей у сім'ї. Сім'я як соціальний інститут відіграє важливу роль у становленні особистості. Адже розумове, моральне, трудове, духовне, естетичне, фізичне виховання розпочинається саме в сім'ї. Сім'я закладає в дитині базову основу того, якою вона стане в дорослому житті: основи характеру, життєві установки і цінності. Проте сім'я не є відірваною від суспільства, вона віддзеркалює той державний устрій, який діє в країні.

Питання взаємозв'язку сім'ї та державної політики в Україні досліджували такі науковці як В. Баранов, А. Березівська, М. Болдирев, М. Виноградова, М. Колмакова, Ф. Паначин, З. Равкін, О. Сухомлинська, В. Федяєва.

Для сучасної соціально-педагогічної теорії та практики залежність сімейної соціалізації від соціокультурних умов є надзвичайно важливою проблемою. А це

---

* Дереш В.С.*

висуває потребу розгляду цього питання в системі вітчизняного виховання у 50-70-ті роки ХХ століття. На сьогодні тогочасна освіта і сімейне виховання зазнає серйозної критики, хоча, якщо відкинути ідеологічне забарвлення, завдання з виховання дітей того періоду є актуальними і тепер.

Метою статті є аналіз взаємодії сім'ї та соціальних інституцій у вітчизняній виховній системі та розгляд базових засад соціальної політики досліджуваного періоду.

Наша держава до проголошення незалежності не мала власної нормативно-правової бази, тому підпорядковувалася законам і постановам, що діяли на території СРСР. Після війни більшість сімей стали неповними, мали матеріальні труднощі. Починаючи з 50-х років ХХ століття в Українській РСР спостерігається одержавлення сім'ї, виховну функцію прагнула перебрати на себе держава. ХХ з'їзд КПРС зобов'язав органи народної освіти, державні підприємства і колгоспи спрямувати зусилля на створення шкіл-інтернатів для дітей, які втратили в результаті війни одного або двох батьків, і для дітей, батьки яких з тих чи інших причин не можуть успішно виховувати власних дітей. В основу цієї програми було покладено пропозицію М. Хрущова, за якої не сім'я, а школа відіграє провідну роль у вихованні дітей. І згодом усі діти повинні були виховуватися у школах-інтернатах. Батьки ж мали б змогу повністю віддатися роботі і розбудові Країни Рад, не відволікаючись на виховання дітей. Проте ця ідея – усусупильнення виховання через створення інтернатів – так і не була реалізована через те, що М Хрущов, з особою якого й була пов'язана практика реформування, внесення змін в усі галузі життя, був позбавлений будь-яких посад, і розпочаті ним зміни було згорнуто. Країна знову повернулася до пріоритетного впливу сім'ї на виховання дітей, що спрямовувалося на виховання та підготовку до життя в соціалістичному та майбутньому комуністичному суспільстві, суспільно-корисної та виробничої праці, виховання дітей та молоді в дусі вірності комуністичній партії, її ідеалам та комуністичній моралі [8, с. 151].

Сімейне виховання здійснювалося під «наглядом» держави, через співпрацю з партією, школою, громадськими організаціями і було підпорядковане першочерговому завданню розвитку радянського суспільства, загальній виховній системі. В Українській РСР сім'я розглядалася як одна з важливих підвалин соціалістичного суспільства, як його осередок. Насамперед саме в радянській сім'ї повинне було здійснюватися комуністичне виховання підростаючого покоління. Комуністична партія декларувала свою соціальну політику на укріплення сім'ї, її матеріальне благополуччя, створення сприятливих умов для ідейно-морального і культурного розвитку радянських людей, для виховання дітей.

З метою поліпшення охорони материнства і дитинства Президія Верховної Ради СРСР своїм Указом від 26 березня 1956 року прийняла постанову «Про збільшення тривалості відпусток по вагітності і пологах». У свою чергу Рада Міністрів УРСР з метою подальшого поліпшення умов праці і побуту жінок, які працюють на підприємствах і установах, прийняла Постанову 29 листопада 1956 року № 1416 «Про дальші заходи допомоги жінкам-матерям, які працюють на підприємствах і в установах».

Значним поштовхом до покращення матеріального благополуччя сімей був прийнятий 1956 року Верховною Радою СРСР Закон, за яким в середньому майже на 80% підвищувався розмір пенсій, скорочувався розрив між пенсійним забезпеченням різних категорій населення. При зарплаті до 350 руб. на місяць пенсії встановлювалися в повному обсязі заробітку, але не нижче 300 руб.; при зарплаті від 350 до 500 руб. пенсії визначалися в розмірі 85-90 % ставки; від 500 до 600 руб. – 65-70 %, від 800 до 1000 руб. – 55-60 %; від 1000 руб. і вище – 50-55 % ставки, але не вище встановленого максимального розміру пенсій 1200 руб. на місяць. Жінкам, які народили й виховали до 8 років п'ятеро або більше дітей, закон установлював на 5 років нижчий від загального вік для

одержання пенсій і необхідний трудовий стаж. Пільги одержували трудящі, зайняті на особливо важких роботах. Збільшилися пенсії для інвалідів війни та праці [1, с. 31].

Отже, починаючи з 50-х років ХХ століття, в Українській РСР здійснювалася політика матеріальної допомоги сім'ї. Адже для української сім'ї досліджуваного періоду характерна малодітність, внутрішньосімейна конфліктність, погіршення умов соціалізації дітей, послаблення орієнтації на сімейні цінності і сімейний спосіб життя. Держава за рахунок виплат і пільг прагнула покращити демографічне становище в країні.

У досліджуваній період поширювалися ідеї щодо виховання дітей в сім'ї завдяки друку творів К. Ушинського, П. Лесгафта, А. Макаренка, Н. Крупської, А. Луначарського, З. Равкіна. Так, у працях А. Макаренка висловлювалася думка про те, що сімейні справи невіддільні від суспільних. Усе, що відбувається в країні, повинне приходити до дітей від батьків, діти повинні вирости активними і свідомими будівниками комунізму [5, с. 237].

Незважаючи на те, що в країні перевага надавалася одержавленому вихованню, провідні педагоги і вчені розуміли, що на становлення особистості вирішальний вплив має побут сім'ї, ідейно-моральний і емоційно-психологічний клімат, стосунки між членами сім'ї, традиції. Зокрема Н. Крупська писала, що «якщо члени сім'ї люди чуйні, якщо у них широкі суспільні інтереси, якщо праця поєднує сім'ю в дружній союз, сім'я буде добре впливати на дитину» [6, с. 345].

На ХХІ з'їзді КПРС (1959 р.) було прийнято нову Програму КПРС, яка стала основою народної освіти і комуністичного виховання підростаючого покоління. Там були декларовані такі завдання виховання народу: формування наукового світогляду, утвердження комуністичної моралі, трудове виховання, всебічний розвиток людської особистості, подолання пережитків капіталізму в свідомості й поведінці людей, викриття буржуазної ідеології, виховання людей у дусі радянського патріотизму і соціалістичного гуманізму. Важливим напрямком соціальної політики комуністичної партії Української РСР була допомога сім'ї у вихованні дітей, забезпечення її зв'язку зі школою та суспільством; створення сприятливих умов для виховання дітей. У квітні 1959 року було прийнято Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям та про дальший розвиток системи народної освіти в СРСР». У Законі визначалися завдання, які мали виконувати державні, партійні, громадські органи, школа, сім'я з метою розвитку дітей. На державному рівні була сформульована мета освіти: виховати нову людину, в якій повинно гармонійно поєднуватися духовне багатство, моральна чистота і фізична досконалість [3].

Під час ХХІІ з'їзду КПРС (1961 р.) було прийнято Статут КПРС, який містив «моральний кодекс будівника комунізму». Основним напрямком виховання підростаючого покоління стало виховання дітей як громадян своєї країни, свідомих творців історії, відповідальних за розквіт і процвітання Батьківщини, її безпеку. Зокрема наголошувалося на підвищенні творчої активності кожної радянської людини у соціалістичному суспільстві, ролі суб'єктивного чинника в суспільному розвитку, впливі громадянських якостей людей на хід і результати соціального прогресу [6, с. 268].

Таким чином, формування громадянськості висувається на перший план у вихованні дітей. Це підтвердив у своїх творах В. Сухомлинський, який наполягав, щоб спочатку сім'я, а потім сім'я разом зі школою використовували в роботі з дітьми всі джерела, які живлять любов до Батьківщини, починаючи з любові дитини до батьків та інших членів родини, місця, де вона народилася та зростала [8, с. 177]. Педагог писав: «Громадянськість – це насамперед відповідальність, обов'язок та вища сходинка в духовному житті людини, на якій вона віддає себе справжньому ідеалові. Бути справжнім громадянином – означає насамперед піклуватися про майбутнє суспільства, а майбутнє – це діти» [2, с. 127].

На фабриках та заводах країни почали створюватися ради сприяння сім'ї та школі. До них входили представники партії, комсомолу, профспілкової організації, дирекція підшефних шкіл, учителі, робітники, що мали позитивний досвід сімейного виховання. У цехах проводилися зустрічі з учителями, лікарями, психологами; проводилися лекторії; виявлялися сім'ї, у яких були труднощі у вихованні дітей. До середини 60-х років ХХ ст. такі ради сприяння сім'ї і школі у справі виховання підростаючого покоління створювалися і на промислових підприємствах, будовах, в установах, колгоспах і радгоспах [4].

У цей період поширення у країні набула така форма роботи, як батьківський «всеобуч». Відбувалося не лише педагогічне просвітництво батьків, але й активне включення батьків у життя школи, у виховну роботу з дітьми. Завдяки цьому встановлювалася єдність поглядів і дій сім'ї та школи. Більшість батьків мали середню спеціальну або вищу освіту, були висококваліфікованими працівниками, брали активну участь в громадському житті країни, мали різносторонні інтереси, займали активну життєву позицію. Для батьків читалися лекції та доповіді, проводилися консультації, створювалися школи молодих батьків, організовувалися консультації учителів, психологів, лікарів, юристів; організовувалися педагогічні факультети народних університетів. У країні широко розгорнулася робота з організації та підтримки радянського стилю виховання у сім'ї.

У 50-70-ті роки ХХ століття спостерігається активізація засобів масової інформації у поширенні педагогічної інформації: товариство «Знання» друкує спеціальну літературу для батьків; щороку виходить «Календар для батьків»; щомісячний журнал Академії педагогічних наук СРСР для батьків «Семья и школа» допомагає сім'ї у комуністичному вихованні дітей, в організації їх навчання і дозвілля, зміцнення зв'язків сім'ї зі школою і позашкільними установами; започатковано періодичне видання «Вопросы психологии» (1955), в якому значна увага приділялася комуністичному стилю виховання в сім'ї; постійно виходять в ефір радіо- і телепередачі «Для вас, батьки», «Батьківська субота».

Наступним значним етапом у розвитку сімейної політики нашої держави було прийняття Кодексу про шлюб та сім'ю Української РСР 29 грудня 1969 року і введення його в дію з 1 січня 1970 року. Завданнями нового Кодексу були:

- подальше зміцнення сім'ї, яка ґрунтується на принципах комуністичної моралі;
- побудова сімейних відносин на добровільному шлюбному союзі жінки і чоловіка, на вільних від матеріальних розрахунків почуттях взаємної любові, дружби та поваги всіх членів сім'ї;
- виховання дітей сім'єю в органічному поєднанні з суспільним вихованням у душі відданості Батьківщині;
- усебічна охорона інтересів матері і дітей та забезпечення щасливого дитинства кожній дитині;
- остаточне усунення шкідливих пережитків і звичаїв минулого в сімейних відносинах;
- виховання почуття відповідальності перед сім'єю [7].

Отже, одночасно із забезпеченням сімейної соціальної політики, Українська РСР висувала і вимоги до сім'ї як до провідної ланки суспільства, де в першу чергу здійснюється комуністичне виховання: виховання нової людини – будівника комуністичного суспільства.

У 60-70-х роках ХХ століття було прийнято постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР з питань охорони материнства і дитинства, матеріального забезпечення сімей з дітьми, охорони здоров'я підростаючого покоління: «Про заходи з подальшого покращення добробуту радянського народу» (1976 р.), «Про подальше збільшення

матеріальної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми» (1974 р.), «Про заходи із збільшення виробництва товарів для дітей, підвищення їх якості та покращення торгівлі цими товарами» (1978 р.). У цей час були збільшені частково оплачувані відпустки для працюючих жінок з догляду за дитиною до одного року, звільнені від оплати за догляд дітей у дошкільних закладах і школах-інтернатах сім'ї, в яких сумарний прибуток не перевищував 60 карбованців на людину в місяць. У школах створюються групи продовженого дня, розвивається мережа дошкільних закладів.

1973 року було прийнято Основи законодавства Союзу РСР і союзних республік про народну освіту, де зазначається, що держава, сім'я і громадські організації повинні спільними зусиллями забезпечувати виховання й освіту підростаючого покоління. «Батьки і особи, які їх замінюють, зобов'язані: виховувати дітей в дусі високої комуністичної моральності, бережного ставлення до соціалістичного майна, прищеплювати їм трудові навички і підготувати їх до суспільно корисної праці...» [6, с. 346]. Під керівництвом партії почали в ширших масштабах використовувати виховний потенціал сім'ї.

На початку 70-х років ХХ століття на Дніпропетровському машинобудівному заводі було створено «Службу сім'ї». Крім консультативної та координаційної роботи, спеціалісти «Служби сім'ї» ведуть масово-просвітницьку роботу в трудовому колективі з пропаганди гармонійних сімейних стосунків. Ця робота здійснюється диференційовано, вона орієнтована на різні соціально-психологічні групи: для молодого подружжя, самотніх осіб віком від 30 років і старших, для молодих батьків і т.ін. Просвітницька робота ведеться не лише в формі лекцій і бесід, але і через постійний розділ «Сім'я та її проблеми» у заводській багатотиражці. «Служба сім'ї» дає можливість поєднувати індивідуальнопсихологічну і психопрофілактичну форми допомоги сім'ї з кваліфікованим медичним обслуговуванням, соціально-побутовим обслуговуванням, наданням матеріальної допомоги сім'ям із відносно низьким достатком, організацією гнучких графіків роботи для жінок з маленькими дітьми. У Харкові на всіх підприємствах проводяться збори трудових колективів з питань сімейного

і громадського виховання. На більшості підприємств країни організовується педагогічний «всеобуч». Щомісячно проводиться день педагогічної пропаганди. Перед робітниками виступали учителі, партійні працівники. На батьківських конференціях обговорювались актуальні проблеми виховання – «Виховання дітей в сім'ї – наш громадянський обов'язок», «Батько в сім'ї», «Обережно – підліток» та ін. У школах увійшли в практику «батьківські уроки». Вони проводилися один раз на місяць по суботах. Батьки виступали перед дітьми, розповідали про свою професійну діяльність, місце роботи.

У кінці 70-х років ХХ століття у загальноосвітніх школах країни діяло понад 84 тис. батьківських комітетів, а батьківський актив шкіль об'єднував близько 3 млн. чоловік. Особливе значення в умовах фемінізації учительської праці набули створені в багатьох школах ради батьків [6, с. 340]. Усі ці об'єднання, а також ради сприяння сім'ї та школі, у різних формах допомагали сім'ї у вихованні дітей.

У процесі наукового пошуку було встановлено, що в 50-70-ті роки ХХ століття відбувалася ідеологізація та політизація сімейного виховання через систему просвітницької роботи з батьками. Батьки вірили у правоту партійних ідей, сприяючи формуванню в дітей марксистсько-ленінського світогляду, здійснюючи комуністичне виховання в сім'ї. Головним завданням соціальних інституцій, які співпрацювали із сім'єю, було залучення підростаючої особи до партійно-державного механізму, тобто створення « нової » людини, яка буде слухняною, здатною до праці, яка нічим не відрізнятиметься від інших.

Проте очевидним є те, що в той історичний період державою надавалася як матеріальна підтримка, так і конкретна допомога сім'ї з питань розумового, трудового, морального, фізичного виховання дітей. І якщо відкинути тогочасну ідеологію і політичну спрямованість у вихованні, то можна і сьогодні використовувати ті засади у вихованні підростаючого покоління і форми роботи з батьками, які ми розглянули.

Література:

1. Баран В. К. Україна після Сталіна: Нарис історії 1953-1985 рр. / В. К. Баран. – Львів : Свобода, 1992. – 123 с.
2. Видатні українські педагоги: Інформаційний довідник / авт.-упор. Л. В. Калуська. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 224 с.
3. Закон про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР // Радянська школа. – 1959. – № 1. – С. 3-15.
4. Коментар Сімейного кодексу України: Судово-практичний коментар Сімейного кодексу України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/kz/sudovo-praktichnij-komentar-simejnogo-kodeksu/7931-sim-ya-stattya-z-sk>.
5. Макаренко А. С. Книга для родителів / А. С. Макаренко. – К. : Рад. шк., 1987. – 384 с.
6. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР (1961-1986 г.г) / под ред. Ф. Г. Паначина, М. Н. Колмаковой, З. И. Равкина. – М. : Педагогика, 1987. – 416 с.
7. Постанова від 8 грудня 1966 р. № 900 «Про заходи дальшого поліпшення роботи середньої загальноосвітньої школи в Українській РСР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_83/pg_izncwc.htm.
8. Федяєва В. Л. Сімейне виховання в історичній ретроспективі (друга половина XIX – XX століття) : монографія / В. Л. Федяєва. – Херсон : РІПО, 2010. – 348 с.

Дереш В.С.

СЕМЬЯ В ОТЕЧЕСТВЕННОЙ СИСТЕМЕ ВОСПИТАНИЯ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ (50-70-Е ГОДЫ XX ВЕКА)

В статье рассмотрены вопросы влияния социальных институтов на воспитание детей в семье в 50-70-е годы XX века. Проанализированы нормативно-правовые документы, определяющие отечественную социальную политику в отношении семьи. Определены основные идеологические требования к воспитанию детей в семье под влиянием государственных учреждений. Рассмотрены ведущие формы работы с родителями по воспитанию подрастающего поколения (родительские лектории, педагогическое просвещение, школы молодых родителей, педагогические факультеты народных университетов, родительские комитеты). Определены основные задачи Кодекса о браке и семье Украинской ССР. Отражены основные идеи воспитания человека в советском обществе.

Ключевые слова: семья, воспитание, социокультурные условия, социальные институты, идеология, закон, государственное воспитание, гражданственность, родительский всеобуч.

Deresh V.S.

FAMILY IN THE NATIONAL SYSTEM OF EDUCATION OF RISING GENERATION (50-70S OF XXTH CENTURY)

The article considers the impact of social institutions on the education of children in the family in the 50-70s of the twentieth century. The analysis of legal documents has defined a national social policy concerning family. The basic requirements for the ideological education of children in the family under the influence of state institutions. The leading ways of work with parents regarding education of the younger generation (parental lectures, teacher education, young parents' schools, pedagogical faculties of national universities, parents' committees) have been analyzed. The basic objectives of the Marriage and Family Code of the Ukrainian SSR and the basic idea of education in the Soviet society have been outlined. The author has proved that family education in the 50-70s of XXth century was highly

Наукове видання

ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ

Збірник наукових праць

Випуск 19

Коректори – Демченко В.М., Сморочинська О.О.
Технічний редактор – Кохановська О.В.

Підписано до друку 05.06.2013 р. Формат 210x297/8 (А-4)
Папір офсетний. Друк ризографний. Гарнітура Palatino Linotype.
Умовн.друк.арк. 38,2. Наклад 300.

Друк здійснено з оригінал-макету
у видавництві КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»

Свідоцтво ХС № 74 від 30.12.2011 р.

Адреса видавництва:

вул.Покришева, 41

м.Херсон

73034

тел. (0552) 37-02-00

E-mail: suitti.ks@gmail.com